

Utrikesdepartementet

Gustav Adolfs torg 1

111 52 Stockholm

Stockholm den 12 februari 2014

Yttrande över regeringens skrivelse 2013:14; Biståndspolitisk plattform

4.1.3 Det svenska biståndets målgrupper

Svenska sektionen av Amnesty International (nedan Amnesty) noterar att ett fokus i policyn är arbetet med människorättsförsvarare vilket vi ställer oss mycket positiva till. Vi vill samtidigt påpeka vikten av att ambassader har kunskap om och använder sig av EU:s riktlinjer om människorättsförsvarare. Amnesty vill också påpeka att kvinnliga människorättsförsvarare är en särskilt utsatt grupp som är i behov av ökat stöd, vilket vi gärna ser ett tydliggörande om i den biståndspolitiska plattformen. Det gäller även andra särskilt utsatta grupper vars aktörskap är viktigt att ta tillvara såsom HBT-personers och andra utsatta minoriteters organisering. Dessa nämns i plattformen, men inte som en prioriterad målgrupp under rubrik 4.1.3, vilket hade varit önskvärt. Det är Amnestys erfarenhet att HBT-personers behov och potential som förändringsaktörer med aktörskap ofta förbises om detta inte uttrycks explicit. Detta är även särskilt relevant med hänvisning till 5.1.3 "Ett livskraftigt och pluralistiskt civilsamhälle och stärkta demokratiseringsaktörer".

5.1.4 Ökad jämställdhet och stärkt egenmakt för kvinnor och flickor

Amnesty välkomnar att svenskt bistånd kommer att ha ett tydligt fokus på att prioritera jämställdhet och stärkt egenmakt för kvinnor och flickor. Att välja detta ämnesområde är att ta tillvara Sveriges komparativa fördelar inom ett viktigt område där behoven är stora. Att Sverige lyfter fram allas valmöjligheter och kvinnors utsatthet för våld i detta stycke liksom att en bred ansats där såväl politisk förändring som ekonomisk egenmakt poängteras är också positivt. Amnesty skulle dock gärna se att även HBT- personers situation i relation till könsrelaterat våld påtalas, inte minst vad gäller deras utsatthet för könsrelaterat våld. Texten går nu att uppfatta som att könsrelaterat våld går att likställa med våld mot kvinnor, vilket inte är fallet enligt Sidas handlingsplan mot könsrelaterat våld, där även HBT-personer inkluderas.

5.2.1 Förbättrad tillgång till utbildning av god kvalitet

Amnesty välkomnar att tillgång till utbildning av en god kvalitet lyfts fram i den biståndspolitiska plattformen. Rätten till utbildning på lika villkor, för både flickor och pojkar är ett centralt mål och medel för att uppnå utveckling. Amnesty vill särskilt påtala och föreslå ett tillägg för att lyfta, betydelsen av utbildning i mänskliga rättigheter. Kunskap om vilka rättigheter vi människor har enligt internationella konventioner är av stor och grundläggande betydelse för möjligheten att i verklig mening nå fram till ett demokratiskt och jämställt samhälle.

En viktig och väl beprövad metod för att uppnå ökad jämställdhet, säkerställa att flickor kvarstannar i skolan samt främja sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter är tillgången till en god och allsidig sexualundervisning. Denna bör vara anpassad efter barns och ungdomars olika utvecklingsnivå, vara inkluderande, svara på barns och ungdomars frågor, ge information om såväl sexuellt överförbara sjukdomar samt hur de förebyggs, bygga på principer om icke diskriminering och lyfta fram ämnen såsom relationer, jämställdhet och alla människors lika värde och rättigheter, inklusive vikten av att inte diskriminera HBT-personer eller personer som lever med HIV. Amnesty beklagar att sexualundervisning inte nämns i avsnittet om utbildning. Sverige har också komparativa fördelar vad gäller sexualundervisning då vi har en lång inhemsk historia inom området och ser sexualundervisning som ett viktigt medel för ökad folkhälsa nationellt. Amnesty föreslår således att även en allsidig sexualundervisning läggs till som ett mål inom svenskt bistånd vad gäller tillgång till utbildning.

5.2.2 Fler och bättre jobb, samt 7.1.3 Det svenska biståndets olika samarbetspartner

Likväl som näringslivet kan bidra till att förbättra fattiga människors levnadsvillkor, händer det att företags verksamhet driver människor in i djupare fattigdom när exempelvis jordbruksmarker och vattenledningar förgiftas eller olika exploateringsprojekt leder till tvångsvräkningar. Tydliga exempel på detta ser vi inom utvinningsindustrin, ett fokusområde för Amnestys utrednings- och kampanjarbete. Stater har det yttersta ansvaret för att mänskliga rättigheter respekteras i det egna landet men FN:s ramverk och vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter fastställer att alla företag har ett ansvar att respektera alla mänskliga rättigheter i hela sin värdekedja, oavsett om det gäller leverantörs- eller kundrelationer. Företag som brister i sitt ansvarstagande och utnyttjar korrupta eller svaga system i olika länder bidrar till kränkningar av mänskliga rättigheter och motverkar en hållbar utveckling.

Enligt 5.2.2 i den biståndspolitiska plattformen ska bistånd "främja hållbart företagande" och "Sverige ska lyfta fram företagans ansvar för samhället och en hållbar utveckling och motverka skatteundandragande...". Amnesty anser att plattformen bör tydliggöra att samhällsansvar och hållbar utveckling innefattar mer än motverkandet av skatteundandragande. Amnesty föreslår att plattformen tydliggör att företag har ett ansvar att respektera alla mänskliga rättigheter både under 5.2.2 men även under 7.1.3 där det står "Näringslivet har också ofta möjlighet att direkt påverka områden som är centrala för människors levnadsförhållanden, såsom mänskliga rättigheter...". Vi föreslår även att plattformen utvecklar hur Sverige tänker främja hållbart företagande. Exempelvis skulle Sverige kunna via sina ambassader bistå företag i implementeringen av ramverket och de vägledande principerna.

5.2.3 Mer inkluderande och effektiva marknader

Markkonflikter förekommer när företag behöver mark åt exempelvis utvinning av naturresurser. Vissa grupper är särskilt sårbara, däribland ursprungsbefolkningar. Amnesty föreslår att 5.2.3 hänvisar till FN:s deklaration om ursprungsfolks rättigheter (UNDRIP), exempelvis i anslutning till "För enskildas och företags möjligheter att investera är säkra ägande- och nyttjanderätter till mark en förutsättning".

5.2.9 Stärkt kapacitet att hantera de möjligheter och utmaningar som migration och rörlighet medför

Cirkulär migration kan även innebära nackdelar för den enskilde individen och inte minst för familjer och barn som inte sällan tvingas till separation vilket också bör påtalas. Vad gäller de utmaningar som migration och rörlighet innebär, är de kränkningar av mänskliga rättigheter som migranter utsätts för kanske den största. Av det skälet är det av stor, såväl praktisk

som symbolisk betydelse, att Sverige ratificerar FN:s konvention om migrantarbeters och deras familjer rättigheter liksom att uppmana andra länder till detta.

5.4. Förbättrad grundläggande hälsa

Amnesty välkomnar att Sverige avser att lyfta fram HBT-personers sexuella hälsa och rättigheter under detta avsnitt. Vi hoppas att placeringen av HBT- personers sexuella hälsa och rättigheter inom avsnittet som avser hälsa snarare än rättigheter inte innebära att det endast är HBT- personers rätt till hälsa som kommer att prioriteras. Vi vill påpeka att HBT-personers rättigheter kränks inom flertalet områden såsom tillgång till bostad, likhet inför lagen, tillgång till information, utbildning mm samt att klimatet och lagstiftningen mot HBT- personer har hårdnat i flera länder. Mänskliga rättigheter i bred bemärkelse bör således vara en självklar ansats vad gäller HBT inom svenskt bistånd. Att säkerställa en meningsfull delaktighet av HBT-personer i insatser som rör dem och verka aktivt för HBT-personers egen organisering och ett starkt aktörskap inom gruppen är också centralt. Vidare bör arbete för ökad respekt för HBT-personers rättigheter bedrivas såväl på bilateral, regional och global nivå då dessa förstärker varandra och det inte sällan är kontroversiellt att arbeta inom detta område.

5.5 Värnad mänsklig säkerhet och frihet från våld

Amnesty välkomnar att mänsklig säkerhet och frihet från våld lyfts som ett separat mål i plattformen. Den biståndspolitiska plattformen anger att svenskt bistånd ska bidra till samhällens och människors förmåga att förebygga, begränsa och hantera konflikter på ett fredligt vis. Här vill Amnesty särskilt poängtera den potential som en ökad kontroll av vapenhandeln har för att förebygga väpnade konflikter och väpnat våld. En ökad kontroll av den internationella vapenhandeln skulle bidra till att minska sårbarheten för väpnade konflikter och risken för återfall i väpnad konflikt. Ökad kontroll skulle även bidra till en ökad mänsklig säkerheten i såväl konflikt och postkonfliktsamhällen med minskad utsatthet för könsrelaterat våld.

Det nyligen antagna FN avtalet Arms Trade Treaty lyfter behovet av insatser för att öka kontrollen över den internationella vapenhandeln. Sverige signerade avtalet den 3 juni 2013 och departementsskrivelsen 2013:74 Sveriges tillträde till vapenhandelsfördraget Arms Trade Treaty (ATT)) föreslår att Sverige ratificerar avtalet. Sveriges regering har aktivt visat sitt stöd för antagandet av strängast möjliga normer inom den internationella vapenhandeln. Departementsskrivelsen anger att en oansvarig och oreglerad internationell handel med vapen förvärrar konflikter och det föreslås att Sverige ska arbeta för en bred implementering av ATT samt att Sverige ska bidra till detta genom att ge assistans för dess efterlevnad.

För att detta ska ske i praktiken bör den biståndspolitiska plattformen tydligt ange att biståndsverksamheten inom mänsklig säkerhet och frihet från våld ska ha en förebyggande ansats som inkluderar insatser för ökad vapenkontroll. I nuläget saknas detta. Amnesty föreslår att stärkt kontroll över internationella flöden av vapen och ammunition lyfts fram som ett tydligt mål i texten, i enlighet med ATT. Denna målsättning bör täcka såväl små och lätta vapen som konventionella vapen och ammunition.

Anna Lindén

Generalsekreterare

Amnesty International

Svenska sektionen